

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

53. Stando in opinione, quod licitum sit absque prævia correctione deferre delicta fratrum Prælato ut Patri, quærizur, quid possit facere Prælatus cum subdito sic delato? Ex p. 7. tr. 3. res. 46.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

Castro Palao. Quilibet potest ob honestos fines detrimentum in fama, & honore pati (vt ex communi sententia suppono) etiam si Dominus non sit fame propria, & honoris. Ergo potest renuntiare ius, quod habet, vt sibi fama integra conseruetur in correctione ob honestos fines, quales sunt maior spiritualis correcti profectus, maiorque securitas a reciduo, submissio, & humilitas propria, integritas communitatis. Negari enim non potest Religiosos maiori circumspectione processuros, si sciant peccata propria occulta a quolibet sciente extra confessionem, vel gratia petendi auxilium, esse superioribus manifestanda omnia correctione, securiores esse a reciduo, & communitatem magis indemnem seruari. Ergo ob huiusmodi honestos fines possunt fame detrimentum pati. Cõfirmo, si proximus ob fines supradictos manifestaret proprium peccatum Prælato, nonne laudandus esset; Ergo etiam si ex consensu ipsius eius peccatum superiori manifestes ob supradictos fines, opus laudabile facies. Tandem si proximus iam famam apud Prælatum amisisset, rectè posses cū illo agere de eius peccato, si in tali tractatione operaris ex bono fine. Ergo idem videtur dicendum, quando ipse proximus non vult seruare suam famam apud Prælatum, sed iusta de causa tibi facit potestatem eius.

2. Ad argumenta verò Petr. de Lorca solidè responderet Coninch *disp. 28. de Char. dub. 12. per tot. & Hurtad. & Castr. Palas ubi supra*. Nec te terreat iudicium Salmanticensis Academia adductum, nam ad illud responderet Hurtadus *loco cit. sect. 1. §. 102.*

3. Sed post hæc scripta inueni Duuallium *in 2. 2. d. Thom. tr. de Correct. q. 9. art. 5.* hanc pertractare difficultatem & post multa hæc asserere. Quando proximus, qui peccauit ita est comparatus, vt priuata mea monitione, probabiliter debeat a peccato resipiscere, eiusque peccatum nullum communitati Congregationis damnum infert, ordo correctionis fraternæ seruandus est, vt scilicet prius priuatim moneatur, quam ad Superiorem publicè deferatur. Ratio est, quia in Religionibus, in quibus vigent tales constitutiones, præcipuè attenditur salus communitatis; quæ quidem per peccata Religiosorum euidenti periculo exponitur, tum ratione exempli; quod enim ab aliquo impune fit, ab aliis facillè attentatur; tum ratione infamiae, quatenus nempe peccata illa, si non statim puniantur, secularibus breui innotescunt; quod in præiudicium maximum ipsius Religionis cedit. Quando ergo hæc incommoda, & pericula cessant, aut probabile est, me, priuata mea monitione, his omnibus obfuturum, non debeat priuatam monitionem omittere: equidem, vt diximus, si in aliquo casu ordo Euangelicæ correctionis obliget, maxime in isto casu debet obligare, in quo mea priuata monitio est admodum profutura, & peccatum proximi nulli in communitate, aut extra est obfuturum.

4. Sed quia Regulariter loquendo, vix potest haberi moralis certitudo, quod peccata Religiosorum non debeant communitati, aut alicui tertio nocentum aliquod inferre, sicut, & quod mea priuata monitione emendabitur: ideo non est improbanda illa Religionum quarundam constitutio, qua peccata occulta, omnia priuata monitione deferri debeant ad Superiorem: quod non tantum de leuioribus, sed etiam de grauioribus, & mortiferis peccatis intelligitur. Primum ex Basilio *in regulis suis disputatis, interrogat. 26.* vbi propter maiorem humilitatem, & perfectiorem sui abnegationem, iubet Religioso, arcanas suas cogitationes suo superiori detegere, nulla habita ratione, quod Religiosus seipsum orationibus, & mortificationibus sponte assumptis iuuare posset: ergo a pari legitima est illa constitutio, qua Religiosus peccata occulta sui fratris superiori tenetur dete-

gere, etiam si eum prius secretò non mouerit. Ita Duuallius; malè igitur contra talem constitutionem Societatis recentiores aliqui obmurmurati sunt, quos deterere debebat Bulla Greg. XIII. quam addocuit Coninch, & Hurtadus omnino videndi, & Eminentiſſimus Dominus meus Cardinalis de Lugo testatus est mihi, Andream Pacheco Inquisitorem Generalem damnasse per edictum Martii die 19. Nouem. 1625. hanc propositionem in quibusdam Theſibus appositam. Nullo modo licet peccata denunciare Prælato vt patri, omiſſa propria admonitione secreta.

RESOL. LIII

An stando in opinione, quod licitum sit absque præuia correctione deferre delicta Fratrum Prælato vt Patri, queritur, quid possit facere Prælatus cum subdito sic delato? Ex p. 7. tr. 3. Ref. 46.

§. 1. **A**D hoc dubium respondet Ludouic. Caspenſis *in Cursu Theol. tom. 2. tract. 17. disp. 6. sect. 3. n. 35.* vbi sic ait. Ex his inferitur, ex denunciatione paterna, non posse Prælatum procedere iudicialiter, & delinquentem punire, vt tenent communiter Doctores; esset enim contra ius peccatum secretò manifestatū ad correctionem per penitentiam euulgare. In delicto verò graui, præcipuè si probari potest; bene potest Prælatus procedere ad penitentiam aliquam secretam, quæ magis sit correctiua, & præseruatiua delicti, quam punitiua, vt docet Sotus *de regen. secret. memb. 2. qu. 4.* Similiter poterit Prælatus subditum à loco, vel ministerio aliquo remouere, quando munus ex solo nutu superioris pendet, & potest fieri sine infamia illius, attentis prudenter omnibus circumstantiis. Similiter poterit superior cum suis Consultoribus agere ea de re, quando id iudicatur necessarium ad remedium adhibendum, & coram illis aliquando monere, & secretò corrigere ipsum delatum; quia in hac manifestatione vtilitatem spiritualem delinquentis respicit, vt tradit Turrianus *disp. 89. dub. 4.* Imo & designare subdito delinquenti locum fidelem, qui eius actiones exploret, & referat superiori, vt tradit Bañes *2. 2. q. 23. art. 3. dub. 1.* Hoc enim spectat ad officium Prælati, qui tenetur vitam subditorum inquirere, quia curæ eius commissi sunt, & pro eis rationem est redditurus. Deinde si ei moraliter constet de delicto subditi, saltem per delationem vnus testis omni exceptione maioris, poterit grauius subditum reprehendere, etiam coram duobus, vel tribus, testibus, & penitentiam aliquam iniungere, & etiam sub excommunicatione ipso facto incurrenda præcipere, ne talem locum suspectum adeat, vel ne cum tali persona loquatur; hæc enim omnia, vt tradit Castr. Palas *tr. 6. de char. disp. 3. punct. 12.* non excedunt paternam correctionem, & semiplena probatio delicti sufficiens est ad illa præstāda, vt etiam notauit Suarez *de Relig. lib. 10. c. 10. & 12.* Deinde addit, si delictum sit in damnum communitatis, vel tertij, & via denunciationis paternæ nequit ei remedium sufficiens adhiberi, posse Prælatum præcipere delatori, vt relicta denunciatione paterna ad iudicalem transeat; posse etiam creare Fidelem, qui denunciatoris officium sumat, & facta per illum denunciatione, examinare delatorem tanquam testem qui veritatem teneatur fateri, & facta hac testificatione procedere ad examinandum delinquentem, quod est valde notandum pro modo procedendi Prælatorum in delictis quæ veigunt in damnum & perniciem communitatis, vt amplius constabit ex dicendis sect. seq. Hucusque Caspenſis.

2. Addunt

2. Addit etiam supradictis Bañez, & Tutrianus, posse Prælatum socio significare aliquam malam de subdito suspicionem habere: dicendo, obserua illum, si iam apud Prælatum subditus diffamatus sit, secus è contra; secundò dicunt posse sic designatum non præmissa correctione delictum fratris superiori, vt patri deferre. Vtrumque dictum non vndique probat Castrus Palaus *topo 2. tract. 6. disp. 3. punct. 11. num. 9.* Et hæc omnia dicta esse volo secundum mentem dictorum Auctorum.

RESOL. LIV.

An si frater sit emendatus, possit quis illum Prælato vt Patri denunciare, vt sic securior sit, ne in posterum labatur?

Et quid, quando adsit periculum relapsus? Ex p. 7. tr. 3. Ref. 49.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Jacob. de Graffius in *decis. tom. 1. lib. 2. c. 68. num. 18.* vbi sic ait, Animaduertendum est, quòd frater delinquens non tantum denunciandus est Prælato pio & discreto, atque spirituali, sicut priuata personæ, vt emendetur, sed & vt emendatus præseruari possit à reciduo, si tamen per signa valde probabilia crederetur, quòd ex illa denunciatione fratrem correctum Prælatus infamare vellet, tunc crimen occultum fratris iam veraciter correcti ei denunciari non deberet. Ita ille, qui citat Gabriel. Et hanc sententiam tenet etiam Richard. in *4. dist. 19. art. 3. q. 1. Angel verb. Denunciatio, n. 10.* & alij, quia talis denunciatio valet ad præcauendum fratrem à reciduo, & nihil ei obest, cum Prælatus aduersus illum non possit ad punitionem procedere.

2. Sed ego sententiæ negatiuæ adhæreo cum Adrian. Palud. Nauar. Soto, & alijs quos citat & sequitur Greg. de Valentia *tom. 3. disp. 3. q. 10. pun. 5.* Probat primum ex illis verbis Domini: *Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum,* quasi dicat nihil superest amplius, sed ibi erit sistendum, vt conferuetur fama fratris. Secundò, nam vt rectè censet Adrianus, sicut grauius est diffamari apud grauem, & honestum virum, quam apud alium, ita & apud Prælatum. Quisque enim magni facit bonam estimationem sui apud suum Prælatum: Igitur minimè debet lædi fama proximi apud Prælatum, quando id ad finem correctionis non est necessarium, cum scilicet iam est emendatus per secretam admonitionem. Neque fundamentum Richardi est firmum: non enim pro qualicumque bono spirituali proximi licitum est damnum ei inferre in bonis temporalibus, sed pro eo, quòd sit ad salutem necessarium, qualis non est ordinariè illa maior securitas à recidua. Neque enim esset licitum eripere v. g. alicui bona sua, & dare pauperibus, vt orent pro ipso, sicut rectè ait Adrian. & patet aliquot sententijs August. relatis à Gratiano *XIV. q. 5. præsertim Canone licet Ex hom. 7. Augustini lib. 50. homil.*

3. Quòd si casu aliquis esset talis, vt certo, vel probabiliter existimeret proximus relapsurus nisi præteritus eius lapsus indicetur superiori ad eum præseruandum à recidua, negari non debet, quin id esset licitum; sicut concedit quoque Adrianus, & Sotus *vbi sup.* & insinuat D. Thomas quodlib. 1. art. 13. Nam etiam ad eundem finem liceret rem indicare cuius alteri priuato sine cuius ope non putaretur quis futurus immunis à relapsu: Cæterum hi casus non sunt ordinarij, Quocirca ordinariè quidem falsa est illa Richardi opinio, quam postea sequutus non bene est Graffius. Et idèd hanc sententiam, præter Valentiam, & alios ab ipso citatos, tenet Castr. Palaus *topo 2. disp. 3. pun. 12. num. 2.* Petr. Navarra *de restit. lib.*

2. c. 4. part. 2. dub. 12. num. 686. Petr. de Aragona *in 2. 2. tom. 1. q. 33. art. 7. in fi.* Sanchez *in sum. tom. lib. 6. cap. 18. n. 49. & 60.* Emanuel Sà *verb. Correctio, n. 4.* Villalobos *in sum. tom. 2. tract. 4. disp. 12. num. 4.*

4. Notandum est tamen, quòd Filiaciensis *tom. 2. tr. 28. cap. 8. n. 157.* Bonacina *disp. 3. q. 4. punct. 7. n. 17.* limitant nostram sententiam, modo frater non existat in periculo labendi, quando verò adsit probabile periculum relapsus; respondeo, cum frater occasione peccati innodatus sit vt moraliter loquendo iudicetur casurus, nisi ab illis diuertatur. Ex ita docet Palaus *loco cit. n. 5.* Quapropter Petr. de Ledesma *tom. 2. sum. tra. 4. concl. 24. disp. 3. pag. 290.* affirmat, si scias Religiosum in luxuriam incidisse non ex malitia, hoc est ex consuetudine, sed ex fragilitate humana propter occasionem sibi oblatam, non debere Prælato denunciare, si à te corrigi poterit, quia tunc non censetur esse in probabili periculo cecidendi. At si ex malitia & praua consuetudine peccat, affirmat denunciandum fore, quia tunc prælatus poterit emendatus, sed potius in morali periculo iterum, & sæpe cadendi versari.

RESOL. LV.

An saltem in Societate Iesu frater emendatus sit denunciandus Prælato, vt sit securus sit à recidua? Ex p. 7. tr. 3. Ref. 50.

§. 1. **A**ffirmatiuè responderet Valentia *ro. 3. disp. 3. q. 10. punct. 5.* vbi argumentando contra doctrinam à nobis, & ab ipso in superiori resolutione firmatam sic asserit. Ipse proximus poterit licite propter qualemcumque maiorem securitatem suam à recidua, indicare Prælato peccatum suum, de quo iam est emendatus, postposita iactura propriæ famæ: Ergo idem poterit alter proximo facere ob eandem illam proximi vtilitatem spiritualem.

2. Respondeo per distinctionem consequentis, nam si ad id habeat quis proximi consensum, verum est id consequens, & bona consequentia: vt patet ex iis, quæ differimus in quinto casu pronuntiat quarti. Si autem desit proximi ad id consensus, fallum est id consequens, nec valet consequentia. Nam cum vnusquisque sit, vel dominus, vel dispensator famæ suæ, poterit arbitrari suo illius iacturam facere pro qualicumque bono proprio spirituali; alter verò minimè absque eius consensu. Quæ admodum poterit quisque de bonis suis facere elemosinam pauperibus vt pro ipso orent; non autem alter absque eius consensu. Ita Valentia; sed vt visum est Religiosi Societatis Iesu cedunt iuri sibi seruandæ famæ: Ergo possunt Prælato denunciari, vt patri, vt illos à recidua caueat maiori cum securitate. Et idèd in hanc sententiam videtur consentire Suarez *de Relig. tom. 4. c. 10. n. 11. & 12.*

3. Sed his non obstantibus contrariam sententiam tuetur Castr. Palaus *topo 1. tr. 6. disp. 3. punct. 13. num. 4.* & Sanchez *in sum. tom. 2. lib. 6. c. 18.* afferentes si certò tibi constat proximum emendatum esse, neque periculum probabile habere relapsus, nullo modo posse eius delicta superiori manifestare, vt securior sit, nisi ipse expressè in tali manifestatione consentiret, neque consensus in Societate præsertim ad hunc casum censendus est extendi. Et probat hoc Palaus: nam finis præcipuus in Societate ob quem mandantur delicta Superioribus deferri, est correctio ipsius delinquentis. Si ergo frater correctus immo non est, & emendatus; neque periculum sit recidua, cessat finis, ob quem censetur delicta Superioribus deferre. Et